

خسبى سبز!

عنوان و نام پديدآور: کتاب کار ۱۱ - علوم و فنون ادبی ۲ نام کتاب: کتاب کار ۱۱ - علوم و فنون ادبی ۲

عبادتى، شهناز ناشر: خيلى سبز

مشخصات نشر: تهران، خيلى سبز، ۱۳۹۶ مؤلف: شهناز عبادتى

مشخصات ظاهرى: ۱۳۳ ص. مصور، جدول ۲۲×۲۹، س.م. تصويرساز جلد: ثنا حسين پور

شابک: ۳-۴۰۰-۴۱۲-۶۰۰-۹۷۸ ويراستار علمى: ليلاسادات حيدرى خانقشلاقى

وضعيت فهرست‌نويسى: فيبا ويراستاران فنى: ليلا عباسى - فاطمه مهرى

موضوع: ادبيات -- راهنماى آموزشى (متوسطه). طراح جلد: حسين پاشازاده

موضوع: ادبيات -- بررسى‌ها و پاسخ‌ها (متوسطه). گرافيست جلد: ساناز يوسفى - محمدصادق صارمى

ماره کتابشناسى ملي: ۴۸۲۱۵۳۱ تصويرسازى جلد: محمد طالبى

۴۰۰۹۱۰۱ گرافيست: الهه قاسمى

گرافيست همکار: مسعود عليزاده - نعيمة افشارى

رسم شکل: عطا عطرى

حروفچينى: عباس گلزار - سميه موسوى چهل‌تنان

صفحه‌آرايى: اکرم کيامنش

ليتوگرافى: خاورميانه

بايخانه: سهند

نوبت چاپ: اول - ۹۶

تيراج: ۱۵۰۰ جلد

قيمت: ۸۰۰۰ تومان

تلفن مرکز پخش: ۶۳۵۰۰۰۰ (۰۲۱)

صندوق پستى: ۸۱۷۷ - ۱۴۱۸۸

SN: ۳۰۰۰۶۳۵۶۳

کليه‌ى حقوق اين اثر براى ناشر محفوظ است و هيچ شخص حقيقي يا حقوقى حق چاپ و برداشت تمام يا قسمتى از اثر را به صورت چاپ، فتوکبى، جزوه و حتى دست‌نويس ندارد و متخلفين به موجب بند ۵ از ماده‌ى ۲ قانون حمايت از ناشرين تحت پيگرد قانونى قرار مى‌گيرند.

راستى تا يادم نرفته

اگر در مورد اين کتاب سؤال، پيشنهاد و يا انتقادى داريد خوشحال مى‌شويم آن‌ها را به ما هم بگوييد.

www.kheilisabz.com

kheilisabzpub

kheilisabz

مقدمه‌ناشر

دوست خوبم، سلام

سال قبل شمه‌هایی از علوم و فنون ادبی را یاد گرفتید. می‌گویند صناعات ادبی، فنونی است که به کار بردن آن‌ها بر جلوه‌ها و جنبه‌های زیبایی و هنری سخن می‌افزاید. ما ایرانی‌ها که هم عاشق زیبایی و هنریم و هم از تعارف‌کردن و اغراق لذت می‌بریم، مانند هر چیز دیگری، کم‌کم در استفاده از این فنون هم زیاده‌روی کردیم. آغاز استفاده از این صناعات و فنون در زبان فارسی (یا پارسی آن زمان) به قولی به رودکی و فردوسی برمی‌گردد. اگرچه اعراب قبل از ما از این‌ها استفاده کرده بودند و به همین سبب نام این فنون در ادبیات قدیمی (و حتی تا زمان حاضر) همگی به عربی است. میل زیاد استفاده از این صناعات، آرایه‌ها و فنون تا به جایی رسید که نویسنده‌ای در قرن پنجم نوشت:

«میل مفرط نویسنده یا شاعر به آوردن صنایع بدیعی و گردآوردن اقسام و انواع بدیع، در یک بند یا بیت، درست مانند آن است که عروس را بیش از اندازه آرایش کنند، بیش از حد معمول بر او زینت ببندند، به طوری که او خود احساس ملال خواهد کرد.»

و از آن‌جا که ید طولایی در افراط و ایضاً تفریط داریم، رسیدیم به دوران حاضر، که استفاده از فنون و صناعات ادبی و دانش بلاغت پیشکشمان، دیگر حتی کسی یارای نوشتن نامه‌ای شان چند بند که غرض و مقصود نویسنده را به درستی منتقل کند، ندارد. نمی‌خواهم در مورد علت این افت‌وخیزها بحث کنم یا در مورد این که چه باید بکنیم، فقط دوست دارم که این سیر، جریانی متناوب داشته باشد، با این سیر که از ایران، از این فنون استفاده نمی‌کردیم، بعد کم‌کم در نوشته‌هایمان پیدا شدند و به تدریج آن‌قدر زیاد شدند که دلزده شدیم، تا آن‌جا که به تمامی ناپدید شدند. با این سیر و تناوب امیدوارم در نقطه آغاز حرکت دیگری به سوی استفاده دوباره از این صناعات و فنون باشیم. شاید بپرسید که چه لزومی دارد وقتی که می‌شود ساده حرف بزنیم و بنویسیم، از این‌ها استفاده کنیم که کلام را پیچیده‌تر می‌کنند؟ در پاسخ، بدون هیچ توضیح اضافی، فقط این جمله شیخ اجل را می‌آورم:

«فراش صبا را گفته تا فرش زمردین بگسترند و دایه ابر بهاری را فرموده تا بنات نبات در مهد زمین بپرورد»
با این حساب اگر با من موافق باشید که این فنون به زیبایی سخن می‌افزایند، اولین قدم این است که خوب یادشان بگیریم. مؤلف خوبمان سرکار خانم عبادتی یک کتاب کار بسیار بدیع و پر بار نوشته‌اند که یقیناً دارم با خواندن و پاسخ‌دادن به سؤال‌هایش این درس را به خوبی و تمام و کمال یاد می‌گیرید.

شاد و پیروز باشید.

به نام یگانه مهربان

جهان خلقت، کتابی گشوده، پیش روی ماست و نگارنده سطور زرین آن، خداوند یکتاست؛ پیام جان‌بخش او را گاه با هنرنمایی بلبلان نغمه‌سرا، به گوش دل می‌شنویم و دیگرگاه، رایحه خوش گل‌های سرخ گلزار هستی، مشام جانمان را می‌نوازد. سحرگاهان که به طلوع زیبای خورشید، دیدگانمان به جهان، بینا می‌شود و آن‌گاه که به زلال باران، گونه‌هایمان، نمناک و طربناک می‌گردد، گویی آسمان با دست مهربان خداوند رحمان، روح و جان را نوازش می‌کند.

این همه زیبایی بی‌بدیل را کدام قلم بر کدام ورق، می‌تواند بنگارد؟ شاعران و نویسندگان، همواره کوشیده‌اند تا در شعر و نوشتار خود، زیبایی‌های این جهان بی‌مانند را به خامه ذوق و ادب، به تصویر کشند و از رمز و راز نگشوده آن، با خالق خلّاق بن‌هم نقش‌ونگار سخن گویند. بدین‌گونه، داستانی زیبا و خواندنی، روایت می‌شود در مسانی دلپذیر شعر و ادب، با ساز دلنواز شاعران و نویسندگان نامدار نواخته می‌شود؛ «فردوسی» رخ می‌نماید؛ «مولوی» به رقص و سماع می‌پردازد؛ «سعدی» به فصاحت، قلم می‌راند و حافظ غزل‌خوان می‌شود.

آری، از دیرباز، ایران، این خاک گهرخیز، مأمن آوای خوش‌نای ه‌رو بوده است و رامشگر نغمه و سرود. اینک، پاسبانی زبان فارسی، رمز هویت ملی ما، بر عهده همه ایرانیان فرزندان برومند گستره تابناک ایران اسلامی است تا با سنجیده و سخته سخن گفتن، روان و زیبا خواندن، شیوا و رسا نوشتن، حافظ زبان و جان‌فزای فارسی باشیم و آن را اعتلا بخشیم. بی‌تردید، آنان که با آثار ادب فارسی و سبک صاحبان آن‌ها بیشتر آشنا می‌شوند، مأنوس باشند، در حفظ و نگاهبانی آن آثار، مؤثرتر و موفق‌تر خواهند بود.

در این سال تحصیلی، در کتاب درسی «علوم و فنون ادبی»، با دانش‌ها و ابزارهایی آشنا می‌شویم که ما را در خوانش و درک و فهم بهتر آثار ادبی یاری می‌کنند.

به همین دلیل بر آن شدیم تا در خوانش این کتاب تازه‌نگاشت، با شما دانش‌آموزان عزیز همراه شویم. در این اساس «کتاب کار علوم و فنون ادبی» را طراحی کردیم. در این مجموعه برای سهولت در یادگیری، محتوای آموزشی به شکل نمودار به تفکیک دروس ارائه شده و در پی هر درس، مجموعه پرسش‌هایی متنوع، متناسب با اهداف آموزشی، آمده است. مطالب این کتاب، به گونه‌ای تنظیم شده است که هر یک از دانش‌آموزان علاقه‌مند، به فراخور زبان و شیوه مطالعه فردی می‌توانند از آن بهره بگیرند.

دانش‌آموزان عزیز و ادب‌دوست!

امیدوارم با یاری و هوشیاری شما نگاهبانان فرهنگ غنی ایران اسلامی، همواره، زبان فارسی در قلّه‌های عزّت و سرفرازی پویا و پایا بدرخشد. دبیران فرهیخته و گران‌قدر!

رهنمودهای مؤثر شما می‌تواند راهکارهای مفید را برای تعمیق یادگیری، در اختیار دانش‌آموزان عزیز قرار دهد و بر میزان بهره‌مندی آنان از کتاب کار علوم و فنون ادبی بیفزاید.

شهنواز عبادتی

فهرست

فصل یکم

درس ۱: تاریخ ادبیات فارسی در قرن‌های ۷، ۸ و ۹

درس ۲: پایه‌های آوایی

درس ۳: تشبیه

آزمون دوره‌ای

فصل دوم

درس ۴: سبک‌شناسی قرن‌های ۷، ۸ و ۹ (سبک عراقی)

درس ۵: پایه‌های وایی همسان «ا»

درس ۶: مجاز

آزمون دوره‌ای

فصل سوم

درس ۷: تاریخ ادبیات فارسی در قرن‌های ۱۰ و ۱۱

درس ۸: پایه‌های آوایی همسان «ب»

درس ۹: استعاره

آزمون دوره‌ای

فصل چهارم

درس ۱۰: سبک‌شناسی قرن‌های ۱۰ و ۱۱ (سبک هندی)

درس ۱۱: پایه‌های آوایی همسان دوختی

درس ۱۲: کنایه

آزمون دوره‌ای

پاسخ پرسش‌های چهارگزینه‌ای